

किल बिल

शाळा पूर्वतयारी

इयत्ता पहिली

किलबिल

शाळा पूर्वतयारी

इयत्ता पहिली

प्रथमावृत्ती : २०२१
पुनर्मुद्रण : २०२२

© महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ,
पुणे - ४११ ००४.

या पुस्तकाचे सर्व हक्क महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाकडे राहतील. या पुस्तकातील कोणताही भाग संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ यांच्या लेखी परवानगीशिवाय उद्धृत करता येणार नाही.

संपादन सदस्य

डॉ. किरण धांडे
श्रीमती अनुराधा चव्हाण
श्रीमती सुवर्णा पवार
श्रीमती तरुबेन पोपट
डॉ. अजयकुमार लोळगे
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
श्री. संतोष पवार
श्रीमती सविता वायळ

मुखपृष्ठ

श्रीमती प्रज्ञा काळे

अक्षरजुळणी

पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे.

निमंत्रित सदस्य

श्रीमती मनिषा यादव	श्रीमती कुसुम सहाणे
श्रीमती तेजस्विनी आळवेकर	श्रीमती वैशाली शेवाळे
श्रीमती वृषाली गायकवाड	श्री. श्रीधर नागरगोजे
श्री. संदीप वाकचौरे	श्रीमती गौरांगी सावंत
श्री. अजित राक्षे	श्री. राहुल सुरवसे
श्रीमती स्वाती ताडफळे	श्रीमती हर्षा चव्हाण
श्रीमती रेणू तारे	श्रीमती मंजुषा नंदेश्वर
श्रीमती ज्योती बेलवले	श्री. गणेश कोलते
श्री. विक्रम अडसूळ	श्रीमती प्रज्ञा हळीकर
श्रीमती ज्योत्स्ना खोजे	श्री. ज्ञानदेव नवसरे

कागद

70 जी.एस.एम. क्रिमवोल्ह

मुद्रक

मुद्रणादेश

प्रकाशक

विवेक उत्तम गोसावी

नियंत्रक

पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ,
प्रभादेवी, मुंबई - २५.

तज्ज्ञ मार्गदर्शक

श्रीमती फरझाना दोहदवाला
श्रीमती तसनीम हुसेन
श्रीमती अनुजा डांडीवाला

भारताचे संविधान

उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम
समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडविण्याचा
व त्याच्या सर्व नागरिकांस:

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक न्याय;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा
व उपासना यांचे स्वातंत्र्य;
दर्जाची व संधीची समानता;

निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा
व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता
यांचे आश्वासन देणारी बंधुता
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत

आज दिनांक सव्वीस नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित
करून स्वतःप्रत अर्पण करीत आहोत.

भारताचे संविधान

भाग ४ क

नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये

अनुच्छेद ५१ क

मूलभूत कर्तव्ये – प्रत्येक भारतीय नागरिकाचे हे कर्तव्य असेल की त्याने –

- (क) प्रत्येक नागरिकाने संविधानाचे पालन करावे. संविधानातील आदर्शांचा, राष्ट्रध्वज व राष्ट्रगीताचा आदर करावा.
- (ख) स्वातंत्र्याच्या चळवळीला प्रेरणा देणाऱ्या आदर्शांचे पालन करावे.
- (ग) देशाचे सार्वभौमत्व, एकता व अखंडत्व सुरक्षित ठेवण्यासाठी प्रयत्नशील असावे.
- (घ) आपल्या देशाचे रक्षण करावे, देशाची सेवा करावी.
- (ङ) सर्व प्रकारचे भेद विसरून एकोपा वाढवावा व बंधुत्वाची भावना जोपासावी. स्त्रियांच्या प्रतिष्ठेला कमीपणा आणतील अशा प्रथांचा त्याग करावा.
- (च) आपल्या संमिश्र संस्कृतीच्या वारशाचे जतन करावे.
- (छ) नैसर्गिक पर्यावरणाचे जतन करावे. सजीव प्राण्यांबद्दल दयाबुद्धी बाळगावी.
- (ज) वैज्ञानिक दृष्टी, मानवतावाद आणि जिज्ञासूवृत्ती अंगी बाळगावी.
- (झ) सार्वजनिक मालमत्तेचे जतन करावे. हिंसेचा त्याग करावा.
- (ञ) देशाची उत्तरोत्तर प्रगती होण्यासाठी व्यक्तिगत व सामूहिक कार्यात उच्चत्वाची पातळी गाठण्याचा प्रयत्न करावा.
- (ट) ६ ते १४ वयोगटातील आपल्या पाल्यांना पालकांनी शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून द्याव्यात.

राष्ट्रगीत

जनगणमन-अधिनायक जय हे
भारत-भाग्यविधाता ।
पंजाब, सिंधु, गुजरात, मराठा,
द्राविड, उत्कल, बंग,
विंध्य, हिमाचल, यमुना, गंगा,
उच्छल जलधितरंग,
तव शुभ नामे जागे, तव शुभ आशिस मागे,
गाहे तव जयगाथा,
जनगण मंगलदायक जय हे,
भारत-भाग्यविधाता ।
जय हे, जय हे, जय हे,
जय जय जय, जय हे ॥

प्रतिज्ञा

भारत माझा देश आहे. सारे भारतीय
माझे बांधव आहेत.

माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे. माझ्या
देशातल्या समृद्ध आणि विविधतेने नटलेल्या
परंपरांचा मला अभिमान आहे. त्या परंपरांचा
पाईक होण्याची पात्रता माझ्या अंगी यावी म्हणून
मी सदैव प्रयत्न करीन.

मी माझ्या पालकांचा, गुरुजनांचा आणि
वडीलधाऱ्या माणसांचा मान ठेवीन आणि
प्रत्येकाशी सौजन्याने वागेन.

माझा देश आणि माझे देशबांधव यांच्याशी
निष्ठा राखण्याची मी प्रतिज्ञा करित आहे. त्यांचे
कल्याण आणि त्यांची समृद्धी ह्यांतच माझे
सौख्य सामावले आहे.

प्रस्तावना

शिक्षक मित्रांनो,

इयत्ता पहिलीमध्ये मूल दाखल होताना पहिल्यांदा ते आपलं घर आणि कुटुंब सोडून शालेय वातावरणात प्रवेश करीत असते. जन्मापासून ते ६ वर्षांपर्यंत मूल त्याचे कुटुंब, घर, शेजारी, मित्र यांच्याकडून अनौपचारिक शिक्षण घेतच असते, परंतु मुक्त वातावरणामध्ये बागडत असलेले हे मूल शाळेमध्ये मात्र औपचारिक शिक्षणासाठी दाखल होते. अशावेळी घर सोडून शाळेत येताना त्याच्या मनावर एक प्रकारचे दडपण असते कारण त्याच्यासाठी शाळा, शाळेचा परिसर, वर्गातील सर्व मित्र-मैत्रिणी नवीन असतात.

शाळेत मूल दाखल झाल्यापासून ते मुक्त वातावरणामध्ये शिकले पाहिजे, शाळेत रमले पाहिजे यासाठी 'किलबिल' या शाळा पूर्वतयारीच्या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करावयाची आहे. त्यासाठी गाणी, गोष्टी, खेळ व विविध आनंददायी कृती शाळा पूर्वतयारीच्या पहिल्या चार आठवड्यांमध्ये विद्यार्थ्यांकडून पूर्ण करून घ्यावयाच्या आहेत.

शाळा पूर्वतयारीसाठी ज्या कृती या पुस्तिकेत देण्यात आल्या आहेत त्या सर्व कृती विशिष्ट क्षेत्रांच्या अनुषंगाने समाविष्ट केलेल्या आहेत. उदाहरणार्थ, शाळा प्रवेशोत्सव, गाणी, गोष्टी, स्वच्छता, मुक्त हालचाली (खेळ), अभिनय, हस्तनेत्र समन्वय, चला करूया., संवाद, परिसर अनुभव, वैज्ञानिक खेळ, क्षेत्रभेट, प्रकल्प, वर्गीकरण, स्पर्शज्ञान-गंधज्ञान, ध्वनीखेळ व मनोरंजक खेळ इत्यादी. याच धर्तीवर आपण स्थानिक परिस्थितीनुसार आपल्या कल्पकतेचा उपयोग करून अधिक कृतींची भर घालून शाळा पूर्वतयारीचा कार्यक्रम अधिक आनंददायी, मनोरंजक व सर्जनशील करावा. चार आठवड्यांच्या शाळा पूर्वतयारीमध्ये या प्रकारच्या कृतीच घ्याव्यात. या कृती आपणास ऑनलाईन/ऑफलाईन स्वरूपातही करून घेता येणार आहे.

या पुस्तिकेतील सर्व कृती करून घेतल्यानंतर आपल्या सर्वांना निश्चितच वेगळ्या, नावीन्यपूर्ण संकल्पना, कृती शिकायला, अनुभवायला मिळतील या अपेक्षांसह आपणास पुढील वाटचालीकरिता मनःपूर्वक शुभेच्छा!

पुणे

दिनांक : ०८ जून २०२१

(दिनकर पाटील)

संचालक

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

*** शाळा पूर्वतयारी कृती नियोजन ***

क्षेत्र	पहिला आठवडा	दुसरा आठवडा
शाळा प्रवेशोत्सव	विद्यार्थ्यांचे स्वागत	--
गाणी	<ul style="list-style-type: none"> ● धिटुकला ससा ● गेंड्याची फजिती ● या मुलांनो सारे या 	<ul style="list-style-type: none"> ● असे धुतो हात ● आईचे गाणे ● मिरची कोथिंबीर
	<ul style="list-style-type: none"> ● Row, row, row your boat. ● Chubby Cheeks 	<ul style="list-style-type: none"> ● Finger Family
गोष्टी	<ul style="list-style-type: none"> ● चित्र गप्पा 	<ul style="list-style-type: none"> ● कृतियुक्त गोष्ट - सात शेपटीवाला उंदीर
स्वच्छता	<ul style="list-style-type: none"> ● हात धुणे कृती क्रम 	<ul style="list-style-type: none"> ● आरोग्यदायी सवयी
मुक्त हालचाली (खेळ)	<ul style="list-style-type: none"> ● रेषांवरून चालणे. 	<ul style="list-style-type: none"> ● टाळी वाजवूया.
अभिनय	<ul style="list-style-type: none"> ● प्राणी, पक्षी यांच्या विविध चाली 	<ul style="list-style-type: none"> ● मूकाभिनय
हस्तनेत्र समन्वय	<ul style="list-style-type: none"> ● कागद फाडणे. 	<ul style="list-style-type: none"> ● रुमालाचे आकार
चला करूया.	<ul style="list-style-type: none"> ● पाना-फुलांची सजावट 	<ul style="list-style-type: none"> ● कागदकाम ● मुखवटे तयार करणे. ● भाज्यांची सजावट
संवाद	<ul style="list-style-type: none"> ● माझी ओळख 	<ul style="list-style-type: none"> ● सजावटीवर आधारित संवाद
परिसर अनुभव	<ul style="list-style-type: none"> ● सण आणि उत्सव ओळख 	<ul style="list-style-type: none"> ● बी पेरणे.
वैज्ञानिक खेळ	<ul style="list-style-type: none"> ● गंमत कागदाची 	<ul style="list-style-type: none"> ● चव घेऊया.
क्षेत्रभेट	<ul style="list-style-type: none"> ● माझी शाळा 	<ul style="list-style-type: none"> ● परिसर भेट
प्रकल्प	<ul style="list-style-type: none"> ● आजचा खाऊ-सरबत 	<ul style="list-style-type: none"> ● मुरमुरे भेळ तयार करणे. ● फुलांचे प्रदर्शन भरवणे.
वर्गीकरण	<ul style="list-style-type: none"> ● पानांचे वर्गीकरण 	<ul style="list-style-type: none"> ● फुलांचे वर्गीकरण
स्पर्शज्ञान, गंधज्ञान	<ul style="list-style-type: none"> ● पदार्थांना, वस्तूंना स्पर्श करून पदार्थ, वस्तू ओळखणे. 	<ul style="list-style-type: none"> ● पदार्थांना, वस्तूंना स्पर्श करून पदार्थ, वस्तू ओळखणे.
ध्वनीखेळ	<ul style="list-style-type: none"> ● आवाज ओळख 	<ul style="list-style-type: none"> ● आवाजाच्या डब्या
मनोरंजक खेळ	<ul style="list-style-type: none"> ● हत्तीला शेपूट लावणे. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Statue game

क्षेत्र	तिसरा आठवडा	चौथा आठवडा
गाणी	<ul style="list-style-type: none"> ढोंड, ढोंड पानी दे... पाऊस पडतो सर सर सर ... वारांचे गाणे 	<ul style="list-style-type: none"> माझ्या बोटाला जादू आहे बघा... आजीचे गाणे माझे गाणे
	<ul style="list-style-type: none"> Incy Wincy Spider 	<ul style="list-style-type: none"> Days of the Week
गोष्टी	<ul style="list-style-type: none"> मुंगी आणि कबुतर 	<ul style="list-style-type: none"> बुडबुड घागरी गोष्ट माझ्या आवडीची
स्वच्छता	<ul style="list-style-type: none"> घर स्वच्छता 	<ul style="list-style-type: none"> परिसर स्वच्छता
मुक्त हालचाली (खेळ)	<ul style="list-style-type: none"> भौमितिक आकारांवरून चालणे. 	<ul style="list-style-type: none"> चेंडू झेलणे. चेंडू फेकणे.
अभिनय	<ul style="list-style-type: none"> प्राण्यांचा अभिनय 	<ul style="list-style-type: none"> गोष्टीरूप गीते पोस्टमन
हस्तनेत्र समन्वय	<ul style="list-style-type: none"> सागरगोट्यांचा खेळ 	<ul style="list-style-type: none"> बादलीत चेंडू टाकणे. पाणी भरूया.
चला करूया	<ul style="list-style-type: none"> भिंगरी 	<ul style="list-style-type: none"> आगपेटीच्या खोक्याची गाडी तयार करणे.
संवाद	<ul style="list-style-type: none"> ऋतूंची ओळख 	<ul style="list-style-type: none"> नोटांची ओळख - व्यवहार
परिसर अनुभव	<ul style="list-style-type: none"> रोपाचे निरीक्षण 	<ul style="list-style-type: none"> वेशभूषा
वैज्ञानिक खेळ	<ul style="list-style-type: none"> कडधान्याला मोड आणणे. 	<ul style="list-style-type: none"> गंमत नाण्याची
क्षेत्रभेट	<ul style="list-style-type: none"> भाजीच्या दुकानाला भेट 	<ul style="list-style-type: none"> किराणा दुकानाला भेट
प्रकल्प	<ul style="list-style-type: none"> खेळण्यांचे प्रदर्शन. अंतर मोजणे. 	<ul style="list-style-type: none"> शेंगदाणा लाडू तयार करणे.
वर्गीकरण	<ul style="list-style-type: none"> दगडांचे वर्गीकरण 	<ul style="list-style-type: none"> धान्यांचे वर्गीकरण
स्पर्शज्ञान, गंधज्ञान	<ul style="list-style-type: none"> पदार्थांना, वस्तूंना स्पर्श करून पदार्थ, वस्तू ओळखणे. 	<ul style="list-style-type: none"> गंधज्ञान-फुले
ध्वनीखेळ	<ul style="list-style-type: none"> वाहनांचा आवाज ओळखणे. 	<ul style="list-style-type: none"> मित्राचा आवाज ओळखणे.
मनोरंजक खेळ	<ul style="list-style-type: none"> मामाचं पत्र हरवलं. 	<ul style="list-style-type: none"> संगीत खुर्ची

शाळा पूर्वतयारी

पहिला आठवडा

शाळा प्रवेशोत्सव

● शाळा व्यवस्थापन समिती सभा

शाळा व्यवस्थापन समिती सदस्यांच्या उपस्थितीत ऑनलाईन किंवा ऑफलाईन सभा घेऊन शाळा प्रवेशोत्सव समारंभ, नवागतांचे स्वागत, शाळा पूर्वतयारी कृती इत्यादी विषयांना अनुसरून चर्चा करणे.

● संवाद

इयत्ता पहिलीमध्ये नव्याने प्रवेशित होणाऱ्या विद्यार्थ्यांसोबत व पालकांसोबत संवाद साधणे.

● स्वच्छता व सजावट

शाळा सुरू होण्यापूर्वी शालेय परिसराची स्वच्छता, वर्गस्वच्छता, शाळा आणि वर्गसजावट करून घेण्यात यावी.

● नवागतांचे स्वागत व परिचय

शाळा व्यवस्थापन समिती सदस्य, पालक व ग्रामस्थ यांच्या सहकार्याने इयत्ता पहिलीमध्ये नव्याने प्रवेशित झालेल्या विद्यार्थ्यांना फूल, चॉकलेट, खाऊ देऊन स्वागत करणे. या विद्यार्थ्यांचा तसेच पालकांचा परिचय करून घेणे.

● आनंददायी कृती प्रारंभ

आनंददायी गाणी, गप्पा व कृतियुक्त खेळ यांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांशी संवाद साधणे.

कृती क्रमांक १. धिटुकला ससा

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. धिटुकला ससा हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय कृतियुक्त सादर करावे.
- (२) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

एक होता ससुला
मोठाच धिटुकला,
समोर पाहिले मनीला
पीळ भरे मिशीला

कृती क्रमांक २. गेंड्याची फजिती

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. गेंड्याची फजिती हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (२) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.
नंतर हे गाणे गटात, वैयक्तिकपणे म्हणण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करावे.

एक होता गेंडा,
त्याने पाहिली होंडा.
गाडीवर बसला धपकन्,
टायर फुटले फटकन्.

कृती क्रमांक ३. या मुलांनो सारे या

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. या मुलांनो सारे या हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे. नंतर वरील गाणे गटात, वैयक्तिकपणे म्हणण्यासाठी प्रोत्साहित करावे.

या मुलांनो सारे या
सगळे मिळून शाळेत या ।

आनंदाने डोलूया
ठुमकत ठुमकत चालूया ।

दोन हातांचे पंख पसरूनी
भुरकन उडूनी जाऊया ।

हातांचा करून मोरपिसारा
थुई थुई थुई थुई नाचूया ।

हातांचे करू कान सशाचे
टुण टुण टुण टुण जाऊया ।

कृती क्रमांक ४. Row, row, row your boat.

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. 'Row, row, row your boat' हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (२) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे. नंतर वरील गाणे गटात, वैयक्तिकपणे म्हणण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करावे.

Row, row, row your boat
Gently down the stream
Merrily, merrily, merrily, merrily
Life is but a dream...

कृती क्रमांक ५. Chubby Cheeks

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे.
- (२) Chubby Cheeks हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (३) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

Chubby cheeks
Dimpled chin
Rosy lips
Teeth within
Curly hair
Very fair
Eyes are blue
Lovely too
Mommy's pet / teacher's pet
Is that you?
Yes! Yes!
Yes! Yes! Yes!

ऑनलाईन :- वर्गाच्या गुपला गाण्याच्या व्हिडिओ/ऑडिओ लिंक द्याव्यात. ऑनलाईन वर्ग घेताना विद्यार्थ्यांच्या सोबत गाणी तालासुरात, हावभावासहित म्हणून घ्यावीत.

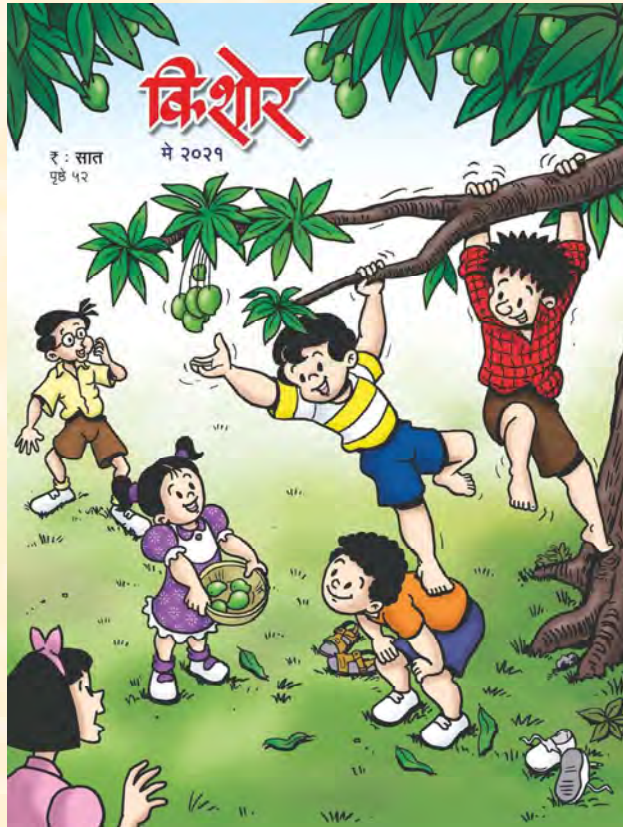
कृती क्रमांक ६. चित्र गप्पा

साहित्य – किशोर मे २०२१ चे मुखपृष्ठ किंवा उपलब्ध असलेल्या चित्रसंग्रहापैकी कोणतेही एक चित्र

टप्पे –

- (१) जे चित्र उपलब्ध असेल ते चित्र विद्यार्थ्यांना प्रथम दाखवावे. चित्र दाखवत असताना “आज मी तुम्हांला एक गंमत दाखविणार आहे,” अशा वाक्याने सुरुवात करावी.
- (२) प्रत्येक विद्यार्थ्याला चित्र दिसावे अशी काळजी घेण्यात यावी. विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करू द्यावे. निरीक्षणासाठी पुरेसा वेळ देण्यात यावा.
- (३) त्यानंतर त्या चित्रात काय काय दिसत आहे? याबद्दल मुलांच्या सोबत गप्पा सुरू कराव्यात. गप्पा सुरू असताना विद्यार्थ्यांना प्रथम व्यक्त होऊ द्यावे, त्यांनी सांगितलेल्या प्रत्येक बाबीचा स्वीकार करावा. योग्य ठिकाणी प्रोत्साहन द्यावे. प्रत्येक विद्यार्थी बोलता व्हावा असा प्रयत्न करावा. गप्पा करत असताना काही बाबी सुटत असल्यास त्या विद्यार्थ्यांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात.
- (३) चित्र गप्पांवरून चित्रकथेकडे सुद्धा आपल्याला वळता येईल. विद्यार्थ्यांच्या मदतीने या चित्रावर आधारित एखादी कथा विकसित करता येईल.

ऑनलाईन :- वर्गाच्या व्हॉट्स अॅप ग्रुपला चित्र पाठवून पालकांच्या मदतीने विद्यार्थ्यांना चित्र गप्पा करण्यास सांगून, प्रत्यक्ष वर्ग घेत असताना त्या गप्पांची अभिव्यक्ती घेता येईल. यासाठी विद्यार्थ्यांना कृतीचे प्रात्यक्षिक दाखवावे. विद्यार्थ्यांनी केलेल्या कृतीचे फोटो संकलित करावेत.

कृती क्रमांक ७. स्वच्छता – हात धुणे कृती क्रम

साहित्य – साबण, पाणी, नॅपकीन
टप्पे –

- (१) हाताच्या स्वच्छतेचे महत्त्व लक्षात घेऊन हात धुण्याच्या कृती विशिष्ट क्रमाने विद्यार्थ्यांकडून प्रात्यक्षिकासह करून घेणे.
- (२) अधिक मनोरंजक व्हावे म्हणून हात धुवत असताना 'हात धुण्याचे गाणे' कृतियुक्त गाण्यास सांगावे.
- (३) वेळच्या वेळी हात धुण्याचे महत्त्व समजावून सांगावे.

ऑनलाईन :- वर्गाच्या ग्रुपला हात धुणे कृती क्रमदर्शक व्हिडिओ पाठवावा. ऑनलाईन वर्ग घेताना विद्यार्थ्यांच्या व पालकांच्या सोबत 'हात धुण्याचे गाणे' म्हणत हात धुण्याची कृती करवून घ्यावी.

कृती क्रमांक ८. रेषांवरून चालणे.

साहित्य – फक्की किंवा खडू
टप्पे –

- (१) जमिनीवर सरळ, तिरप्या, नागमोडी, वर्तुळाकार अशा विविध प्रकारच्या रेषा आखाव्यात. या रेषांवरून कशा पद्धतीने चालायचे याचे एकदा प्रात्यक्षिक शिक्षकांनी करून दाखवावे.
- (२) त्यानंतर त्याप्रमाणे विद्यार्थ्यांना त्या रेषांवरून चालण्यास प्रेरित करावे. मुलांचा आनंद वृद्धिंगत होण्यासाठी याला खेळाचे, स्पर्धेचे स्वरूप देता येईल. ही कृती करत असताना दोरीचा उपयोग केला तरी चालेल.

ऑनलाईन :- हा खेळ विद्यार्थी घरीसुद्धा भावंडांच्या सोबत खेळू शकतात. त्याचा व्हिडिओ काढून ग्रुपवर पाठवावा.

कृती क्रमांक ९. प्राणी, पक्षी यांच्या चाली

टप्पे – ही कृती खालीलप्रमाणे विविध प्रकारे घेता येऊ शकते.

- (१) विद्यार्थ्यांना शाळेच्या परिसरात नेऊन कोणकोणते प्राणी, पक्षी दिसतात? कोणते आवाज ऐकू येतात? त्याचे निरीक्षण करण्यास सांगावे. त्यानंतर ते प्राणी व पक्षी यांचे आवाज, चालणे, कृती करण्यास सांगावे.
- (२) शिक्षकांनी एका प्राण्याचे किंवा पक्ष्याचे नाव घ्यावे. विद्यार्थ्यांना त्यांचा अभिनय करण्यास सांगावे.
- (३) वर्गात आल्यानंतर फलकावर प्राणी किंवा पक्ष्याचे चित्र दाखवावे. एका गटाने पक्ष्याचे नाव सांगावे, दुसऱ्या गटाने त्याचा अभिनय करावा.
- (४) एका गटाने पहिल्यांदा एखाद्या प्राणी किंवा पक्ष्याचा अभिनय करावा. दुसऱ्या गटाने त्या आवाजावरून प्राणी किंवा पक्षी ओळखावा.

ऑनलाईन :- हा खेळ विद्यार्थी घरीसुद्धा भावंडांच्या सोबत खेळू शकतात. त्याचा व्हिडिओ काढून ग्रुपवर पाठवावा.

कृती क्रमांक १०. कागद फाडणे.

साहित्य – उपयोगात नसलेले कागद

टप्पे–

- (१) विद्यार्थ्यांना वर्गात गोलाकार बसवावे. शाळेत जे कागद निरुपयोगी आहेत असे सर्व कागद प्रत्येक विद्यार्थ्याला वाटून द्यावे.
- (२) त्यानंतर कागद फाडण्याच्या विविध पद्धतीने कागद फाडायला लावावे. उदा. दोन बोटांनी कागद फाडणे. त्यानंतर सर्व फाडलेले कागद एकत्र करून त्याचा एक चेंडू तयार करावा.
- (३) विद्यार्थ्यांना गोलात उभे करून चेंडू फेकणे व चेंडू झेलणे हा खेळ घ्यावा. चेंडू कोणीही कोणाकडे फेकू शकेल, याप्रमाणे सूचना द्यावी म्हणजे विद्यार्थी खेळामध्ये लक्षपूर्वक सहभागी होतात.

ऑनलाईन :- हा खेळ विद्यार्थी घरीसुद्धा भावंडांच्या व पालकांच्या सोबत खेळू शकतात. त्याचा व्हिडिओ काढून ग्रुपवर पाठवावा.

कृती क्रमांक ११. पाना-फुलांची सजावट

साहित्य - पाने, फुले
टप्पे -

- (१) घरासमोर स्वच्छ अंगणात आई रोज रांगोळी काढत असते, हे बऱ्याच विद्यार्थ्यांना माहीत असते. त्याचप्रमाणे आपली शाळा, वर्ग सुंदर दिसावे ही आपली जबाबदारी आहे याची अनुभूती विद्यार्थ्यांना द्यावी. यासाठी दररोज गटानुसार परिसरात उपलब्ध असलेली झाडांची पाने आणि फुले यांची सजावट करण्यास सांगावे.
- (२) त्यांच्या सजावटीत त्रुटी न काढता कौतुकाची थाप द्यावी. पाने तोडत असताना ती झाडाच्या प्रकारानुसार आवश्यक तेवढीच तोडावी याबाबत सूचना द्याव्यात.

ऑनलाईन :- ही कृती विद्यार्थ्यांना घरी उपलब्ध असलेल्या साहित्यातून (उदा. पाने, फुले, धान्य, दगड, शंख, शिंपले, इत्यादी) करण्यास सांगावी. त्याची छायाचित्रे ग्रुपवर पाठवण्यास सांगावीत.

कृती क्रमांक १२. माझी ओळख

टप्पे -

- (१) विद्यार्थ्यांना स्वतःची संपूर्ण ओळख सांगता येणे अत्यंत आवश्यक असून त्या अनुषंगाने विद्यार्थ्यांना स्वतःचे संपूर्ण नाव, आईचे, वडिलांचे, भावंडाचे नाव, पत्ता, मोबाईल क्रमांक इत्यादी सांगण्याचा सराव करून घ्यावा.

कृती क्रमांक १३. सण आणि उत्सव ओळख

साहित्य - सण आणि उत्सव यावर आधारित चित्रे तसेच व्हिडिओ

टप्पे -

- (१) विविध पारंपरिक सण आणि उत्सव यांची चित्रे, प्रसंग दाखवून विद्यार्थ्यांना बोलते करावे.
- (२) सण आणि उत्सव साजरे करताना विद्यार्थ्यांच्या घरी हे कसे साजरे करतात? यावर संवाद साधावा.
- (३) विद्यार्थ्यांचा आवडीचा सण कोणता? हे विचारावे. सण आणि उत्सव यावर आधारित लोकगीते, पारंपरिक गीते म्हणून घ्यावीत.

ऑनलाईन :- सण आणि उत्सव यावर आधारित व्हिडिओ दाखवावेत. सण आणि उत्सव यावर आधारित लोकगीते, पारंपरिक गाणी दाखवावीत. मुलांनी साभिनय सादर केलेल्या गाण्यांचे व्हिडिओ संकलित करावेत.

कृती क्रमांक १४. गंमत कागदाची

साहित्य - कंगवा, कागदाचे छोटे तुकडे

टप्पे -

- (१) सुरुवातीला विद्यार्थ्यांना अर्धगोलात बसवावे.
- (२) टेबलावर कागदाचे छोटे छोटे तुकडे पसरवून ठेवावे.
- (३) एका विद्यार्थ्यास समोर बोलावून त्याच्या केसांवरून तो कंगवा घासावा आणि नंतर तुकड्यांजवळ न्यावा. काय घडले याचे विद्यार्थ्यांना निरीक्षण करू द्यावे. शक्यतो कोरड्या केसांवर कंगवा घासण्याची दक्षता घ्यावी.
- (४) घडलेल्या प्रक्रियेचा कार्यकारणभाव सांगताना फार शास्त्रीय पद्धतीने न सांगता मुलांना समजेल अशा शब्दांत सांगावे. सर्व मुलांना ती कृती करण्याची संधी द्यावी.

कृती क्रमांक १५. माझी शाळा

टप्पे -

- (१) विद्यार्थ्यांनी आपल्या परिसरातील शाळेला पालकांच्या मदतीने भेट द्यावी.
 - (२) विद्यार्थ्यांना निरीक्षण करण्याची संधी द्यावी. विद्यार्थ्याला तेथे नवीन काय दिसले? अशा मुद्द्याला अनुसरून विद्यार्थ्यांसोबत संवाद साधावा.
- ऑनलाईन :- शाळेतील विविध गोष्टी (जसे- शाळेतील बाग, झाडे, शाळेचा परिसर, खेळणी इत्यादी.) गोष्टी आभासी स्वरूपात दाखवाव्यात. विद्यार्थ्यांसोबत शाळेतील गमतीजमतीविषयी गप्पा माराव्यात.

कृती क्रमांक १६. आजचा खाऊ-सरबत

साहित्य - पिण्याचे पाणी, साखर, लिंबू, मीठ, पातेले, गाळणी, ग्लास

टप्पे -

- (१) सर्वप्रथम विद्यार्थ्यांना अर्धगोलाकार बसवून घ्यावे. त्यांना पिण्यासाठी काय काय आवडते अशा प्रकारचे प्रश्न विचारून सरबताच्या कृतीकडे वळावे.
- (२) विद्यार्थ्यांना सर्व साहित्याची ओळख असतेच. त्यांच्याकडूनच त्यांची नावे काढून घ्यावीत.
- (३) पातेल्यामध्ये वर्गाच्या पटसंख्येला पुरेल इतके पाणी ओतावे. ते ग्लासचे माप घेऊन मोजावे, शक्य असल्यास विद्यार्थ्यांना ही कृती करू द्यावी.
- (४) साखर टाकण्यासाठी वाटीचा उपयोग करता येईल. सरबताला किती लिंबाचा रस घालायचा, मीठ किती घालायचे याबद्दल विद्यार्थ्यांना बोलते करावे. सोबत लिंबू, साखर, मीठ यांची चव, रंग, उपयोग यावर सुद्धा गप्पा करता येतील. सरबताचे फायदे, ते कधी प्यायले जाते यावर सुद्धा त्यांची अभिव्यक्ती घेता येईल.

ऑनलाईन :- विद्यार्थी घरीसुद्धा भावंडांच्या व पालकांच्या सोबत सरबत तयार करू शकतात. त्याचा व्हिडिओ काढून ग्रुपवर पाठवायला सांगता येईल.

कृती क्रमांक १७. पानांचे वर्गीकरण

साहित्य – झाडांची पाने

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना परिसरातील, मैदानातील झाडांची पाने गोळा करून वर्गात आणायला सांगावी.
- (२) त्यानंतर वर्गातील विद्यार्थ्यांचे संख्येच्या प्रमाणात गट तयार करावेत.
- (३) या गटाला कोणत्या प्रकारची पाने एकत्र करायची आहेत याबद्दलच्या व्यवस्थित सूचना द्याव्या. वाळलेली पाने, हिरवी पाने, पिवळी पाने, लहान पाने, मोठी पाने, एक पान असलेली, अनेक पाने असलेली इत्यादी पाने एकत्रित करून नंतर विविध प्रकारे पानांचे वर्गीकरण करण्याची कृती व या कृतीवर आधारित गप्पा घेता येतील.

ऑनलाईन :- ही कृती विद्यार्थ्यांना घरी उपलब्ध असलेल्या साहित्यांतून उदा. पाने, फुले, धान्य, दगड, शंख, शिंपले, इत्यादी वस्तूसंग्रह करण्यास सांगावे. त्याची छायाचित्रे काढून व्हिडिओ काढून ग्रुपवर पाठवण्यास सांगावे.

कृती क्रमांक १८. पदार्थांना, वस्तूंना स्पर्श करून पदार्थ, वस्तू ओळखणे.

साहित्य – तांदूळ, गहू, शेंगदाणे, पेरू, संत्र, सफरचंद, पुस्तक, वही, डायरी

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना अर्धगोलाकार बसवावे.
- (२) सर्व वस्तू विद्यार्थ्यांना एकदम न दाखवता एका एका विद्यार्थ्याला समोर बोलावून त्याच्या डोळ्याला पट्टी बांधावी व नंतर एका एका गटातील वस्तूनुसार त्यांना त्या वस्तूला हाताने स्पर्श करू द्यावा व त्याचे नाव ओळखायला सांगावे.
- (३) आपल्या कल्पकतेनुसार यामध्ये विविध वस्तूंचा समावेश करू शकता अथवा त्याची काठिण्यपातळी वाढवू शकता. फक्त ज्या वस्तू घेण्यात येतील त्या विद्यार्थ्यांच्या ओळखीच्या असाव्यात अशी काळजी घ्यावी.

ऑनलाईन :- ही कृती विद्यार्थ्यांना घरी उपलब्ध असलेल्या साहित्यांतून (उदा. पाने, फुले, धान्य, इत्यादी) करण्यास सांगावी. त्याचे व्हिडिओ काढून ग्रुपवर पाठवण्यास सांगावे.

कृती क्रमांक १९. आवाज ओळख

साहित्य – मोबाईल

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना परिसरात नेऊन डोळे बंद करून शांत उभे राहण्यास सांगावे.
- (२) ५ मिनिटांपेक्षा ते जास्त वेळ त्या स्थितीत उभे राहू शकणार नाही. त्यानंतर या कालावधीत त्यांना कोणकोणते आवाज ऐकू आले याबद्दल बोलते करावे.
- (३) प्राणी, पक्षी, वाहने, कोणाचे बोलणे अशा कोणत्याही आवाजाबद्दल त्यांची अभिव्यक्ती ग्राह्य धरावी.
- (४) नंतर वर्गात आल्यानंतर मोबाईलवर सुद्धा अशा प्रकारे विविध आवाज ऐकवण्याचा खेळ घेता येईल.

ऑनलाईन :- ही कृती ऑनलाईन वर्गातसुद्धा सहज घेता येईल. स्पीकरवर विद्यार्थ्यांना विविध आवाज ऐकवावेत. त्यांना ते आवाज कशाचे आहेत ते ओळखायला सांगावे.

कृती क्रमांक २०. हत्तीला शेपूट लावणे.

साहित्य – फलक, खडू

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना अर्धगोलात बसवावे.
- (२) फलकावर शेपटी नसलेल्या एका हत्तीचे चित्र काढावे.
- (३) त्यानंतर एका एका विद्यार्थ्याला समोर बोलावून त्याच्या डोळ्याला एका रुमाल किंवा पट्टी बांधावी व नंतर फलकापासून थोड्या अंतरावर उभे करून त्याला फलकावरील हत्तीस शेपूट काढण्यास सांगावे.

ऑनलाईन :- हा खेळ विद्यार्थी घरीसुद्धा भावंडांच्या व पालकांच्या सोबत खेळू शकतात. त्याचा व्हिडिओ काढून ग्रुपवर पाठवावा.

शाळा पूर्वतयारी

दुसरा आठवडा

कृती क्रमांक १. असे धुतो हात

साहित्य – पाणी, साबण किंवा हँडवॉश, नॅपकिन
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे.
- (२) 'असे धुतो हात' हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे. नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.
- (३) हात धुण्याची कृती विद्यार्थ्यांना करण्यास सांगावी.

असे धुतो हात
असे धुतो हात
आम्ही असे धुतो हात
मागून, पुढून, सगळीकडून
धुतो आम्ही हात.

पाणी घेऊन हातांवरती
साबण लावतो वरती, खालती,
खसाखसा घासून स्वच्छ
धुतो आम्ही हात.

जेवणाआधी धुतो हात
जेवणानंतर धुतो हात
बाहेरून आलो धुतो हात
खेळून आलो धुतो हात.

ऑनलाईन :- हात धुण्याच्या कृतीचे योग्य प्रात्यक्षिक व्हिडिओच्या माध्यमातून दाखवावे.

कृती क्रमांक २. आईचे गाणे

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे.
- (२) आईचे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (३) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

आईने आणला अननस
तो म्हणाला सरळ बस.
इकडे तिकडे भटकू नको
कुठेपण हात लावू नको.
हात धुवावे साबणाने
मगच खा मला मज्जेने!

कृती क्रमांक ३. मिरची, कोथिंबीर

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. 'मिरची, कोथिंबीर' हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (२) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे. नंतर हे गाणे गटात व वैयक्तिकपणे म्हणण्यासाठी प्रोत्साहित करावे.

मिरची, कोथिंबीर, कैरी, आलं
यांच एकदा भांडण झालं.
कशावरून? कशावरून?
एवढ्याशा खोबऱ्याच्या तुकड्यावरून.
आई आली पदर खोचून
सर्वांना टाकले पाट्यावर ठेचून.
याची केली सुरेख चटणी,
चटणी ठेवली बशीत,
आम्ही खाल्ली खुशीत.

कृती क्रमांक ४. Finger Family

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे.
- (२) Finger Family हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (३) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

Daddy finger, daddy finger, Where are you?
Here I am, here I am, How do you do?
Mommy finger, mommy finger, Where are you?
Here I am, here I am, How do you do?
Brother finger, brother finger, Where are you?
Here I am, here I am, How do you do?
Sister finger, sister finger, Where are you?
Here I am, here I am, How do you do?
Baby finger, baby finger, Where are you?
Here I am, here I am, How do you do?

ऑनलाईन :- 'Finger Family' या गाण्याचा व्हिडिओ विद्यार्थ्यांना दाखवावा. या गाण्याचे विद्यार्थ्यांना वैयक्तिक सादरीकरण करण्यास सांगावे. विद्यार्थ्यांच्या सादरीकरणाचे व्हिडिओ संकलित करावेत. ऑनलाईन पालक सभा आयोजित करून सदर व्हिडिओ प्रदर्शित करावेत.

कृती क्रमांक ५. कृतियुक्त गोष्ट - सात शेपटीवाला उंदीर

साहित्य - वर्तमानपत्र किंवा रद्दी कागदाच्या पट्ट्या, गोष्टीला अनुरूप चित्रे टप्पे -

- (१) 'सात शेपटीवाला उंदीर' या गोष्टीचे नाट्यीकरण विद्यार्थ्यांना करण्यास सांगावे.
 - (२) 'सात शेपटीवाला उंदीर' ही गोष्ट शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना चित्रे दाखवून रंजकतेने सांगावी.
- ऑनलाईन :-** 'सात शेपटीवाला उंदीर' ही गोष्ट व्हिडिओच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना दाखवावी.

कृती क्रमांक ६. आरोग्यदायी सवयी

साहित्य - आरोग्यदायी सवयीदर्शक चित्रतक्ता टप्पे -

- (१) आरोग्यदायी सवयींना अनुसरून विद्यार्थ्यांशी संवाद साधावा. या सवयी विद्यार्थी प्रत्यक्षात अंमलात आणतात की नाही हे गप्पांच्या माध्यमातून जाणून घ्यावे.
- (२) आरोग्यदायी सवयीदर्शक चित्रतक्ता दाखवून या सवयींचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना अनौपचारिकपणे सांगावे. सकाळी उठल्यापासून ते रात्री झोपेपर्यंतची दिनचर्या यावर विद्यार्थ्यांशी गप्पा माराव्यात.

- जेवणापूर्वी व जेवणानंतर हात स्वच्छ धुणे.
- जेवणानंतर चूळ भरणे.
- सकाळी लवकर उठणे.
- नियमित व्यायाम करणे.
- सकस आहार घेणे इत्यादी.

ऑनलाईन :- आरोग्यदायी सवयींना अनुरूप व्हिडिओ विद्यार्थ्यांना दाखवावेत.

कृती क्रमांक ७. टाळी वाजवूया.

टप्पे -

- (१) तळहाताने टाळी वाजवणे, एका बोटाची टाळी - दोन बोटांची टाळी - तीन बोटांची टाळी - चार बोटांची टाळी - पाच बोटांची टाळी वाजवणे, चुटकी वाजवणे अशा कृती विद्यार्थ्यांकडून करून घ्याव्यात.
- (२) क्रमशः टाळी वाजवत असताना ध्वनीत होत गेलेला बदल व त्यातील गंमत विद्यार्थ्यांना अनुभवण्याचा आनंद द्यावा.

- (३) टाळी, चुटकीचा वापर करून छोटी छोटी बडबडगीते विद्यार्थ्यांना म्हणण्यास सांगावीत.

ऑनलाईन :- टाळी, चुटकीचा वापर करून विद्यार्थ्यांनी सादर केलेली छोटी छोटी बडबडगीते संकलित करून प्रदर्शित करावीत.

कृती क्रमांक ८. मूकाभिनय

साहित्य – स्वच्छतेवर आधारित कृतींची चित्रे, स्वच्छतेसाठी आवश्यक साहित्याची चित्रे टप्पे –

- (१) स्वच्छतेवर आधारित कृतींचा मूकाभिनय विद्यार्थ्यांना ओळखण्यास सांगावा. यासाठी प्रत्यक्ष अभिनय करणे अथवा चित्रे दाखवणे यांचा आधार घ्यावा.
- (२) स्वच्छतेवर आधारित कृतींचा मूकाभिनय विद्यार्थ्यांना करण्यास सांगावा.
- (३) स्वच्छतेवर आधारित कृतींना अनुसरून विद्यार्थ्यांसोबत संवाद साधावा.
- (४) स्वच्छतेसाठी आवश्यक साहित्याची चित्रे दाखवून विद्यार्थ्यांना माहिती विचारावी.
 - दात घासणे.
 - हात पुसणे.
 - केस पुसणे.
 - नखे काढणे.
 - कपड्यांच्या घड्या घालणे.
 - केर काढणे.
 - भांडी घासणे.
 - कपडे धुणे, इत्यादी.

ऑनलाईन :- स्वच्छतेचे महत्त्व लक्षात येण्यासाठी या विषयाला अनुसरून छोट्या छोट्या चित्रफिती अथवा व्हिडिओ विद्यार्थ्यांना दाखवावेत.

कृती क्रमांक ९. रुमालाचे आकार

साहित्य – रुमाल टप्पे –

- (१) कागदाच्या घड्यांप्रमाणे रुमालाच्या विविध घड्या विद्यार्थ्यांना घालण्यास सांगाव्यात.
- (२) नंतर रुमालापासून केळे, चेंडू, पाकीट, मास्क, होडी, उशी, मिरची असे विविध आकार करून घ्यावेत.
- (३) यासाठी विद्यार्थ्यांना कृतींचे प्रात्यक्षिक दाखवावे.

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांनी केलेल्या कृतींची छायाचित्रे संकलित करावीत.

कृती क्रमांक १०. कागदकाम

साहित्य – रद्दी कागद
टप्पे –

(१) रद्दी कागदापासून पुढील कृती विद्यार्थ्यांना करण्यास सांगाव्यात. यासाठी विद्यार्थ्यांना कृतींचे प्रात्यक्षिक दाखवावे.

- कागदाची दरवाजाची घडी घालणे.
- कागदाची रुमाली घडी घालणे.
- कागदाची त्रिकोणी घडी घालणे.
- कागद हाताने फाडणे.
- कागदाचा चेंडू तयार करणे.
- कागदाची गुंडाळी करणे.

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांनी केलेल्या कृतींची छायाचित्रे संकलित करून ग्रुपवर प्रदर्शित करावेत. पालक सभेत दाखवावीत.

कृती क्रमांक ११. मुखवटे तयार करणे.

साहित्य – पेपर डिश, पेन, पेन्सिल, स्केच पेन, रबर, इत्यादी.
टप्पे –

- (१) पेपर डिशवर प्राण्यांच्या चेहऱ्याचे आकार काढावेत.
- (२) रंगीत स्केचपेननी चेहरे रंगवावेत.
- (३) दोन्ही बाजूंनी कानांत अडकवण्यासाठी रबर किंवा दोरा अडकवावा.
- (४) विद्यार्थ्यांना चेहऱ्यावर मुखवटा लावण्यास सांगावा.

ऑनलाईन :- तयार केलेल्या मुखवट्यांची छायाचित्रे घ्यावीत. हा व्हिडिओ ग्रुपवर पाठवायला सांगावे.

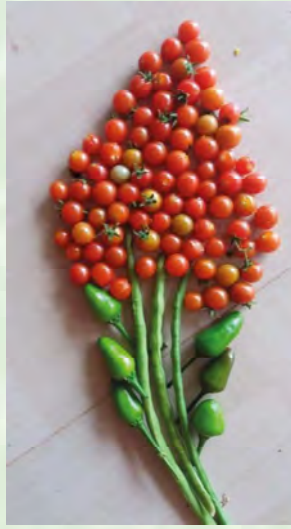
कृती क्रमांक १२. भाज्यांची सजावट

साहित्य – उपलब्ध भाज्या (भेंडी, मिरची, टोमॅटो इत्यादी.)

टप्पे –

- (१) घरातील उपलब्ध भाज्यांपासून तयार झालेल्या सजावटीचे नमुने विद्यार्थ्यांना दाखवावेत.
- (२) घरातील उपलब्ध भाज्यांपासून विद्यार्थ्यांना त्यांच्या कल्पकतेप्रमाणे सजावट करण्यास सांगावी. त्यांच्या सजावटीत त्रुटी न काढता कौतुकाची थाप द्यावी.
- (३) ही कृती विद्यार्थ्यांना घरी उपलब्ध असलेल्या भाज्यांपासून करण्यास सांगावी. ही कृती करत असताना भाज्या वाया जाणार नाहीत याची काळजी घ्यावी.

ऑनलाईन :- त्यांची छायाचित्रे काढून ग्रुपवर पाठवण्यास सांगावी.

- भाज्यांची सजावट कशी केली? यावर विद्यार्थ्यांशी संवाद साधावा. संवाद साधत असताना विद्यार्थ्यांची कल्पकता वैविध्यपूर्ण प्रश्नांच्या माध्यमातून जाणून घ्यावी.

कृती क्रमांक १३. बी पेरणे.

साहित्य – छोटी कुंडी, माती, कोणतेही बी, पाणी

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना एका छोट्या कुंडीत माती भरण्यास सांगावी. कुंडी उपलब्ध नसल्यास डबा, पिशवी घेण्यास सांगावी.
- (२) कुंडीत भरलेल्या मातीमध्ये गहू/तांदूळ/वाटाणा/हळीव अशा उपलब्ध धान्य, कडधान्यांचे बी पेरण्यास सांगावे. त्यानंतर थोडे पाणी घालण्यास सांगावे.
- (३) बी पेरलेली कुंडी पुरेशी प्रकाशव्यवस्था व हवा असेल अशा ठिकाणी ठेवून नियमित थोडे थोडे पाणी घालण्याची कृती करण्यास सांगावी.

कृती क्रमांक १४. चव घेऊया.

साहित्य – वाटी, हिरवी मिरची, साखर, मीठ, कापलेले लिंबू, इत्यादी.

टप्पे –

- (१) प्रत्येक वाटीत हिरवी मिरची, साखर, मीठ, कापलेले लिंबू असे स्वतंत्र ठेवावेत. यांपैकी विद्यार्थ्यांना आवडणारे पदार्थ कोणते हे विचारावे.
- (२) प्रत्येक पदार्थाची चव कशी आहे हे तोंडी सांगण्यास सांगावे.
- (३) पदार्थ खाल्ल्यानंतर चेहऱ्याची मुद्रा कशी दिसेल याचा अभिनय विद्यार्थ्यांना करण्यास सांगावा.

ऑनलाईन :- हिरवी मिरची, साखर, मीठ, कापलेले लिंबू या पदार्थांसोबतच सरबते, संत्री, गूळ, लाल मिरची, इत्यादी छायाचित्रे विद्यार्थ्यांना दाखवून चव विचारावी.

कृती क्रमांक १५. परिसर भेट

टप्पे –

- (१) विद्यार्थी शाळेच्या परिसरात नेहमीच वावरत असतात, परंतु या परिसर क्षेत्रभेटीच्या माध्यमातून त्यांना परिसराचे नियोजनपूर्वक हेतुपुरस्सर निरीक्षण करण्यास प्रेरित करायचे आहे. त्यासाठी सर्वप्रथम एक विशिष्ट वेळ ठरवून विद्यार्थ्यांना शाळा परिसरात घेऊन जावे. या वेळेत इयत्ता पहिलीचे विद्यार्थी या परिसरात असतील याची दक्षता घ्यावी.
- (२) परिसरात विद्यार्थी आल्यानंतर त्यांनी निरीक्षण करावयाच्या बाबींकडे त्यांचे लक्ष वेधून घ्यावे.

- झाडे, त्यांची पाने, फुले, फळे, रंग
- इतर काही वैशिष्ट्यपूर्ण बाबी
- प्राणी, पक्षी त्यांची हालचाल, आवाज
- कीटक
- माती, दगड इत्यादी

परिसरात जे जे दिसेल त्याचे निरीक्षण करून त्यानंतर शक्य असेल तर तिथेच बसून त्या सर्व बाबतींत अभिव्यक्त होण्याची प्रत्येकाला संधी देण्यात यावी.

ऑनलाईन :- विद्यार्थी घरी असताना सुद्धा ही कृती पालकांच्या मदतीने करू शकतील. याबाबत पालकांना योग्य त्या सूचना देऊन त्यानुसार विद्यार्थ्यांनी घराच्या सभोवतालच्या परिसराचे निरीक्षण करायचे. दुसऱ्या दिवशी ऑनलाईन वर्गात प्रत्येक विद्यार्थ्याला अनुभव कथन करण्याची संधी उपलब्ध करून द्यायची. याप्रकारे या क्षेत्रभेटीच्या कथनात अधिक विविधता येईल.

कृती क्रमांक १६. मुरमुरे भेळ तयार करणे.

साहित्य – परात किंवा पातेले, चमचा, मुरमुरे, भेळ तयार करण्यासाठी उपलब्ध साहित्य (कांदा, टोमॅटो, मिरची, कोथिंबीर, मीठ इत्यादी)

टप्पे –

- (१) मुरमुरे भेळ तयार करण्यापूर्वी भेळ कशाकशाची केली जाते? भेळ करताना काय काय वापरतात? भेळ कोठे मिळते? तुला भेळ आवडते का? असे प्रश्न विचारून गप्पा माराव्यात.
 - (२) नंतर प्रत्यक्ष भेळ तयार करण्याची कृती घ्यावी.
 - (३) तयार केलेली भेळ सर्वांनी वाटून, मिळून मिसळून खावी असे सांगावे.
- भेळ तयार करूया.

एका पातेल्यात किंवा परातीत भेळ तयार करण्यासाठी आवश्यक व उपलब्ध असलेले मुरमुऱ्यांसह इतर पदार्थ एकत्र घेण्यास सांगावेत. कांदा, टोमॅटो, मिरची, कोथिंबीर हे पदार्थ घरातील मोठ्या व्यक्तींकडून चिरून घेण्यास सांगावे. या सर्वांचे एकत्रीकरण करून भेळ तयार करून घ्यावी.

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या भेळीची छायाचित्रे संकलित करून ग्रुपच्या माध्यमातून प्रदर्शित करावीत.

कृती क्रमांक १७. फुलांचे प्रदर्शन भरवणे.

साहित्य – परिसरातील, सभोवतालची विविध फुले

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना त्यांच्या परिसरातील, सभोवतालची विविध फुले गोळा करण्यास सांगावीत.
- (२) या फुलांचे आकर्षक गुच्छ पालकांच्या मदतीने करण्यास सांगावेत.
- (३) या फुलांविषयी पुढील मुद्द्यांना अनुसरून गप्पा माराव्यात. (फुलाचे नाव, माहीत असलेली फुले, फुलांचे रंग, सुगंध असलेली फुले, गंधहीन फुले, फुलांचे उपयोग, फुलांची सजावट इत्यादी).

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांनी संकलित केलेल्या फुलांची छायाचित्रे संकलित करून ग्रुपच्या माध्यमातून प्रदर्शित करावीत. या फुलांची छायाचित्रे काढण्यास सांगून त्यांचे आभासी प्रदर्शन भरवावे.

कृती क्रमांक १८. फुलांचे वर्गीकरण

साहित्य – विविध फुले, वर्गीकरणासाठी खोके किंवा ग्लास, बाटली.

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना त्यांच्या परिसरातील, सभोवतालची विविध फुले गोळा करण्यास सांगावीत.
- (२) या फुलांचे रंग, सुवास, पाकळ्या अशा विविध मुद्द्यांच्या आधारे वर्गीकरण करण्यास सांगावे. वर्गीकरण करत असताना एक स्वतंत्र गट ठेवण्यासाठी खोके किंवा ग्लास, बाटली अशा साधनांचा वापर करावा.

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांनी वर्गीकरण केलेल्या फुलांची छायाचित्रे संकलित करून ग्रुपच्या माध्यमातून प्रदर्शित करावीत. या फुलांची छायाचित्रे काढण्यास सांगून त्यांचे आभासी प्रदर्शन भरवावे.

कृती क्रमांक १९. पदार्थांना, वस्तूंना स्पर्श करून पदार्थ, वस्तू ओळखणे.

साहित्य – रुमाल, कापूस, विविध खेळणी, शेंगदाणे, डाळी, वही, इत्यादी.

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांचे डोळे रुमालाने किंवा उपलब्ध कापडाने अलगद बांधण्यास सांगावेत. जास्त घट्ट बांधू नये.
- (२) नंतर कापूस, विविध खेळणी, शेंगदाणे, डाळी, वही इत्यादी साहित्याला विद्यार्थ्यांना स्पर्श करण्यास सांगून साहित्य ओळखण्यास सांगावे.
- (३) विद्यार्थ्यांनी साहित्य ओळखल्यावर त्यांना शाबासकी द्यावी.

कृती क्रमांक २०. आवाजाच्या डब्या

साहित्य – रिकाम्या डब्या, खडे, मणी, मीठ, डाळी, तांदूळ, खसखस, इत्यादी.

टप्पे –

- (१) पदार्थानुसार डब्या घेऊन प्रत्येक पदार्थ डबीत भरावा.
- (२) एक डबी रिकामी ठेवावी. या डब्यांचे आवाज विद्यार्थ्यांना ऐकावावेत.
- (३) डबीतील पदार्थ विद्यार्थ्यांना ओळखण्यास सांगावा.

कृती क्रमांक २१. Statue game

साहित्य – खंजिरी किंवा संगीत ऐकवण्यासाठी उपलब्ध वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना संगीत ऐकवावे.
- (२) या संगीतावर विद्यार्थ्यांना नृत्य करण्यास सांगावे.
- (३) संगीत अचानक थांबल्यावर विद्यार्थ्यांना आहे त्या स्थितीत थांबण्यास सांगावे.
- (४) थोड्या वेळाने पुन्हा संगीत सुरू करून हीच कृती सुरू ठेवावी.
- (५) विद्यार्थ्यांना नृत्याचा आणि विविध स्टॅच्यू स्थितीचा आनंद उपभोगू द्यावा.

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांचे स्टॅच्यू झालेल्या भूमिकेतील विविध छायाचित्रे संकलित करून ग्रुपच्या माध्यमातून प्रदर्शित करावीत.

शाळा पूर्वतयारी

तिसरा आठवडा

कृती क्रमांक १. ढोंड, ढोंड पानी दे...

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे.
- (२) ढोंड, ढोंड पानी दे... हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (३) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

ढोंड, ढोंड पानी दे,
साय-माय पिकू दे!

पंडायमां कवडी,
यरं पानी दौडी.

ढोंड, ढोंड पानी दे,
साय-माय पिकू दे!

किसन गया खेतमा,
पानी वूना रातमां.

ढोंड, ढोंड पानी दे,
साय-माय पिकू दे!

कृती क्रमांक २. पाऊस पडतो, सर सर सर ...

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे.
- (२) पाऊस पडतो, सर सर सर... हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (३) नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

पाऊस पडतो, सर सर सर

घरी चला रे, भर भर भर!

पाऊस वाजे, धडाडू धूम

धावा, धावा ठोका धूम!

धावता , धावता गाठले घर

पड रे पावसा दिवसभर!

पड रे पावसा, चिडून चिडून

आईच्या कुशीत, बसला दडून!

कृती क्रमांक ३. वारांचे गाणे

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये, वारांची नावे असलेल्या पाट्या टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना वारांची नावे असलेल्या पाट्या हातात देऊन समूहाने उभे करावे. गाणे म्हणत असताना ज्या वाराचे नाव येईल त्या वाराची पाटी ज्या विद्यार्थ्याच्या हातात असेल त्या विद्यार्थ्याला पुढे येण्यास सांगावे.
- (२) वारांचे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे. नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

सात वारांची गाडी केली,
झुक-झुक, झुक-झुक पळू लागली.

सर्वात पुढे रविवार आला,
इंजिन म्हणून उभा राहिला.

रविवार पाठोपाठ सोमवार आला,
पहिला डबा तयार झाला.

घाई-घाईने मंगळवार आला,
त्याला पकडून बुधवार आला.

हसत-खेळत गुरुवार आला,
त्याच्या मागे शुक्रवार लपला.

धावत-पळत शनिवार आला,
गार्ड म्हणून उभा राहिला.

वारांची गाडी पळू लागली,
गोल-गोल, गोल-गोल फिरू लागली.

ऑनलाईन :- विविध गाणी कृतीसह व्हिडिओच्या माध्यमातून दाखवावीत. तसेच या गाण्यांचे विद्यार्थ्यांना वैयक्तिक सादरीकरण करण्यास सांगावे. सदर व्हिडिओ संकलित करून ऑनलाईन पालक सभा आयोजित करून प्रदर्शित करावेत.

कृती क्रमांक ४. Incy Wincy Spider

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वादचे

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे.
- (२) Incy Wincy Spider हे बडबडगीत शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे.
- (३) नंतर हे बडबडगीत विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

Incy wincy spider
Climbed up the water spout
Down came the rain
And washed the spider out
Out came the sun
And dried up all the rain
So incy wincy spider
Climbed up the spout again

ऑनलाईन :- या बडबडगीताचा व्हिडिओ तयार करून ग्रुपला पाठवावा.

कृती क्रमांक ५. मुंगी आणि कबुतर

साहित्य – चित्रे (मुंगी, कबुतर, झाड)

टप्पे –

- (१) मुंगी आणि कबुतर ही गोष्ट व्हिडिओ/चित्राद्वारे दाखवावी.
- (२) विद्यार्थ्यांकडून या गोष्टीचे नाट्यीकरण करून घ्यावे.
- (३) नाट्यीकरणासाठी शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना आवश्यक तेथे मार्गदर्शन करावे.

ऑनलाईन :- मुंगी आणि कबुतर या गोष्टीची व्हिडिओ लिंक ग्रुपला पाठवावी. तसेच नाट्यीकरणास अनुरूप इतर गोष्टी विद्यार्थ्यांना दाखवाव्यात.

कृती क्रमांक ६. घर स्वच्छता

साहित्य – झाडू, ब्रश, साबण पावडर इत्यादी.

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना घरातील स्वच्छतेबाबत माहिती द्यावी.
- (२) घराची स्वच्छता करत असताना छोट्या छोट्या कामांमध्ये विद्यार्थ्यांना सहभागी करून घ्यावे.
- (२) घराची स्वच्छता करताना विद्यार्थ्यांना जड कामे देऊ नयेत.
- (४) विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेची सर्व काळजी घ्यावी.

कृती क्रमांक ७. भौमितिक आकारांवरून चालणे.

साहित्य - खडू

टप्पे -

- (१) जमिनीवर त्रिकोण, चौकोन, वर्तुळ असे भौमितिक आकार काढून त्यांवर विद्यार्थ्यांना चालायला सांगणे.
- (२) त्रिकोण, चौकोन, वर्तुळ अशा भौमितिक आकारांची ओळख करून देणे.
- (३) जमिनीवर त्रिकोण, चौकोन, वर्तुळ असे भौमितिक आकार काढून खडे, बिया इत्यादी साहित्याच्या मदतीने सजविण्यास सांगावे.

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या भौमितिक आकारांच्या सजावटीचे छायाचित्र तसेच भौमितिक आकारांच्या रांगोळ्या यांचे संकलन करावे.

कृती क्रमांक ८. प्राण्यांचा अभिनय

साहित्य - प्राण्यांचे मुखवटे

टप्पे -

बदक, ससा, बेडूक, मांजर, कावळा, हत्ती, मासा, वाघोबा इत्यादी प्राण्यांची नक्कल करण्यास सांगावी.

ऑनलाईन :- बदक, ससा, बेडूक, मांजर, कावळा, हत्ती, मासा, वाघोबा इत्यादी प्राण्यांची चित्रे दाखवून विद्यार्थ्यांकडून त्यांच्याविषयी माहिती जाणून घ्यावी. या प्राण्यांची त्रिमितीय चित्रे विद्यार्थ्यांना दाखवावीत किंवा या प्राण्यांवर आधारित छोट्या छोट्या चित्रफिती दाखवाव्यात. विद्यार्थ्यांनी सादर केलेल्या मूकाभिनयाचे व्हिडिओ संकलित करून पालक सभेत प्रदर्शित करावेत.

कृती क्रमांक ९. सागरगोठ्यांचा खेळ

साहित्य - सागरगोटे, खडे इत्यादी.

टप्पे -

- (१) विद्यार्थ्यांचे २-२ चे किंवा ४-४ चे गट करावेत.
- (२) विद्यार्थ्यांना सागरगोठ्यांचा खेळ समजावून द्यावा.
- (३) त्याप्रमाणे गटागटांत खेळ घ्यावा.

ऑनलाईन :- कोणत्याही एका बैठ्या खेळाची माहिती घेऊन तो खेळ खेळावा आणि त्याचा व्हिडिओ तयार करावा. या कामांची छायाचित्रे ग्रुपवर पाठवायला सांगावीत.

कृती क्रमांक १०. भिंगरी

साहित्य – पुठ्ठा, रंग, छोटी काडी
टप्पे –

- (१) शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना भिंगरी कशाप्रकारे फिरवावी हे दाखवावे.
- (२) भिंगरी हातात घेऊन ती जमिनीवर फिरवण्याचा सराव करून घ्यावा.
- (३) या कृतीमुळे विद्यार्थ्यांच्या बोटांच्या/हाताच्या पकडीचा विकास होईल.

ऑनलाईन – भिंगरी तयार करण्याचा व्हिडिओ दाखवावा. विद्यार्थ्यांकडून भिंगरीशी संबंधित गीते म्हणवून घ्यावीत. त्याचा व्हिडिओ तयार करावा. हा व्हिडिओ ग्रुपवर पाठवावा.

कृती क्रमांक ११. ऋतूंची ओळख

साहित्य – उन्हाळा, पावसाळा, हिवाळा या ऋतूंमध्ये लागणाऱ्या साहित्यांची चित्रे
टप्पे –

- (१) ऋतू व कपडे यांची माहिती चित्रांद्वारे समजावून द्यावी.
- (२) ऋतूवर रचलेली गाणी विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावीत.

ऑनलाईन :- घरामध्ये असलेल्या ऋतूंच्या साहित्याची चित्रे काढून रंगवण्यास सांगावीत व त्यांची छायाचित्रे घ्यावीत. ही छायाचित्रे ग्रुपवर पाठवायला सांगावीत.

कृती क्रमांक १२. रोपाचे निरीक्षण

साहित्य – कुंड्यातील रोपे
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना मागील आठवड्यात पेरलेल्या बी चे निरीक्षण करण्यास सांगावे. तसेच बी पासून तयार झालेल्या रोपाबद्दल चर्चा करावी.
- (२) विद्यार्थ्यांशी निरीक्षणावर आधारित गप्पा माराव्यात. विद्यार्थ्यांचे कुतूहल जाणून घ्यावे.

ऑनलाईन :- कुंडीसहित रोपाचे छायाचित्र घ्यावे. हे छायाचित्र ग्रुपवर पाठवावे.

कृती क्रमांक १३. कडधान्यांना मोड आणणे.

साहित्य – मूग, मटकी, हरभरा, स्वच्छ कापड व भांडे, इत्यादी.

टप्पे –

- (१) कडधान्यांतील खडे काढून कडधान्य स्वच्छ करून घ्यावे.
- (२) कडधान्ये स्वच्छ पाण्याने धुवावीत.
- (३) एका भांड्यात कडधान्याच्या वर येईल इतके पाणी घालावे.
- (४) साधारणपणे १० ते १२ तास कडधान्य भिजवावे.
- (५) भिजलेले कडधान्य त्यातील पाणी काढून स्वच्छ कापडात घट्ट बांधावे व उबदार जागी साधारणपणे १२ ते १६ तास ठेवावे.
- (६) मोड आलेल्या कडधान्यांचे निरीक्षण करावे.

ऑनलाईन :- कडधान्यांना मोड आल्यानंतर त्यांची छायाचित्रे काढावीत. सदर छायाचित्रे ऑनलाईन तासाला दाखवावीत.

कृती क्रमांक १४. भाजीच्या दुकानाला भेट

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांनी आपल्या पालकांसोबत परिसरातील भाजी व्यावसायिकाला भेट द्यावी.
- (२) विद्यार्थ्यांना वेगवेगळ्या भाज्यांची नावे, त्यांचे रंग, फळांची नावे व त्यांचे रंग, दुकानातील इतर वस्तू उदा. वजनकाटा, टोपल्या इत्यादी बाबींचे निरीक्षण करण्यास सांगावे.
- (३) वर्गात आल्यानंतर क्षेत्रभेटीविषयी विद्यार्थ्यांशी गप्पा माराव्यात.

ऑनलाईन :- शिक्षकांनी भाज्यांचे व विविध फळांचे छायाचित्र काढून ऑनलाईन अध्यापनात त्यांचा वापर करावा. शक्य असल्यास भाजी व्यावसायिकासोबत सेल्फी घेऊन ग्रुपवर पाठवावा.

कृती क्रमांक १५. खेळण्यांचे प्रदर्शन

साहित्य – खेळण्यातील गाड्या, खेळण्यातील वस्तू
टप्पे –

- (१) पालकांच्या परवानगीने विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या खेळण्यातील गाड्या किंवा वस्तू वर्गात आणाव्यात.
 - (२) शिक्षकांनी गाड्यांना व वस्तूंना त्यांच्या नावाच्या चिठ्ठ्या लावून गाड्या व वस्तू वेगवेगळ्या ठिकाणी ठेवाव्यात.
 - (३) सर्व विद्यार्थ्यांनी गाड्या व वस्तूंचे बारकाईने निरीक्षण करावे.
 - (४) चाकांची संख्या, गाड्या कोठे चालवतात, वस्तूंचे प्रकार व रंग अशा मुद्द्यांवर शिक्षक व विद्यार्थी यांनी गप्पा माराव्यात.
 - (५) त्यानुसार विद्यार्थ्यांना वस्तूंचे व गाड्यांचे व्यवस्थितपणे वर्गीकरण करण्यास सांगावे. वर्गीकरण केल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी चिठ्ठ्यांचे वाचन करावे.
 - (६) वर्गीकरण झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी गाड्या व वस्तू योग्य त्या ठिकाणी ठेवाव्यात.
 - (७) प्रदर्शनानंतर शिक्षकांनी सर्व खेळणी विद्यार्थ्यांना परत करावीत.
- ऑनलाईन :- खेळण्यांचे आभासी प्रदर्शन भरवावे.

कृती क्रमांक १६. अंतर मोजणे.

टप्पे –

- (१) शिक्षकांनी वर्गातील विद्यार्थ्यांचे ४ ते ५ गट करावेत.
- (२) वेगवेगळ्या गटांना वर्गातील टेबलाची उंची व लांबी-रुंदी, वर्गातील खिडकीची लांबी-रुंदी, फुटपट्टीची लांबी, पुस्तकाची लांबी-रुंदी, वर्गखोलीपासून झाडांचे अंतर, क्रीडांगणाचे अंतर इत्यादी मोजण्यास सांगावे.
- (३) वरील सर्व बाबींतील अंतर मोजण्यासाठी वीत, पाऊल, बोटे, हाताच्या कोपरापासून ते पंजांपर्यंतचा भाग यांचा वापर करावा.
- (४) वरील सर्व बाबी मोजत असताना प्रत्येक विद्यार्थ्याचे मोजमाप वेगळे येईल हे समजेल.
- (५) शाळेतून घरी गेल्यानंतर विद्यार्थ्यांना घरातील टेबल, कपड्यांचे कपाट, भिंत इत्यादींचे वीत, बोटे यांच्या साहाय्याने मोजमाप करण्यास सांगावे.

ऑनलाईन :- विद्यार्थ्यांनी पालकांच्या मदतीने घरातील वस्तूंचे व अंतरांचे मोजमाप करावे. त्यांचे छायाचित्र किंवा व्हिडिओ घ्यावेत. हे व्हिडिओ ग्रुपवर पाठवावेत.

कृती क्रमांक १७. दगडांचे वर्गीकरण

साहित्य – शाळा आणि घराच्या परिसरात मिळणारे वेगवेगळ्या प्रकारचे छोटे दगड
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना शिक्षकांनी शाळेच्या मैदानात न्यावे. प्रत्येक विद्यार्थ्याला मैदानावरील छोटे छोटे दगड गोळा करण्यास सांगावे.
- (२) विद्यार्थ्यांनी गोळा केलेले सर्व छोटे-मोठे दगड शिक्षकाने एकत्र करून त्यांचा ढीग करावा.
- (३) त्यानंतर शिक्षकाने विद्यार्थ्यांचे दोन गट करावे. त्यांना छोटे व मोठे दगड, आकार, रंग इत्यादी बाबींनुसार वेगळे करण्यास सांगावे.
- (४) या कृतीच्या साहाय्याने शिक्षकाने विद्यार्थ्यांना छोटे-मोठे, रंग, आकार या संकल्पना समजावून सांगल्यात.

ऑनलाईन :- घराच्या व आसपासच्या परिसरातील छोटे-मोठे दगड गोळा करून वर्गीकरण करावे व त्यांची छायाचित्रे घ्यावीत. ही छायाचित्रे ग्रुपवर पाठवावीत.

कृती क्रमांक १८. पदार्थांना, वस्तूंना स्पर्श करून पदार्थ, वस्तू ओळखणे.

साहित्य – वाट्या, तांदूळ, शेंगदाणे, गहू, कापडाची पट्टी, पेरू, संत्र, सफरचंद, मोहरी, डाळ, हरभरा, माती, खडे, गोठ्या इत्यादी.

टप्पे –

- (१) वर्गातील विद्यार्थ्यांचे दोन गट करावेत.
- (२) वेगवेगळ्या वाट्यांमध्ये तांदूळ, गहू, शेंगदाणे इत्यादी ठेवावेत.
- (३) पहिल्या गटातील मुलांच्या डोळ्यांवर कापडाची पट्टी बांधून त्यांना वाट्यांमध्ये काय आहे ते ओळखण्यास सांगावे. त्याचप्रमाणे पेरू, संत्र, सफरचंद ही फळे व मोहरी, डाळ, हरभरा, माती, खडे, गोठ्या इत्यादी ओळखण्यास सांगावे.
- (४) शिक्षकाने हीच कृती दुसऱ्या गटासाठी घ्यावी.
- (५) ज्या गटाने सर्वात जास्त वस्तू ओळखल्या, तो गट विजयी घोषित करावा.

ऑनलाईन :- पालकांच्या मदतीने स्पर्शज्ञान ही कृती घरी पूर्ण करावी. या कृतीचा व्हिडिओ तयार करावा. हा व्हिडिओ ग्रुपवर पाठवावा.

कृती क्रमांक १९. वाहनांचा आवाज ओळखणे.

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना वेगवेगळ्या वाहनांचे आवाज ऐकवावेत. आवाजावरून कोणते वाहन आहे? हे ओळखण्यास सांगावे. जसे- आगगाडी, विमान, रिक्शा इत्यादी.

साहित्य – रुमाल किंवा छोटे कापड

टप्पे –

- (१) शिक्षकाने सर्व विद्यार्थ्यांना गोलाकार बसवावे.
- (२) गोलाकार बसलेल्या विद्यार्थ्यांपैकी एका विद्यार्थ्याकडे रुमाल किंवा छोटे कापड द्यावे.
- (३) त्यानंतर ज्या विद्यार्थ्याकडे रुमाल किंवा कापड आहे त्या विद्यार्थ्याला “मामाचं पत्र हरवलं” असे मोठ्याने म्हणण्यास सांगून गोलाकार बसलेल्या विद्यार्थ्यांच्या पाठीमागून पळण्यास सांगावे.
- (४) तो विद्यार्थी रुमाल किंवा छोटे कापड घेऊन पळत असताना शिक्षकाने मध्येच अचानकपणे शिट्टी वाजवावी.
- (५) शिट्टी वाजविल्यानंतर लगेचच ज्या विद्यार्थ्याकडे रुमाल/कापड आहे त्या विद्यार्थ्याने थांबावे व ज्या विद्यार्थ्यांशेजारी थांबला त्याच्या पाठीमागे तो रुमाल ठेवावा.
- (६) ज्या विद्यार्थ्यांशेजारी रुमाल/कापड ठेवलेले असेल त्या विद्यार्थ्यावर ‘राज्य’ आले असे समजून त्याने मग गोलाकार बसलेल्या विद्यार्थ्यांच्या पाठीमागून “मामाचं पत्र हरवलं” असे मोठ्याने म्हणावे व रुमाल घेऊन पळत रहावे. शिक्षकाने शिट्टी वाजवताच थांबावे व शेजारील विद्यार्थ्यांजवळ रुमाल ठेवावा. अशाप्रकारे या खेळात सर्व विद्यार्थ्यांना सहभागी करून घ्यावे.

ऑनलाईन :- जर शाळा सुरू नसेल तर घरामध्ये एखादा मनोरंजनात्मक व गमतीशीर बैठ्या खेळ खेळून त्याची छायाचित्रे घ्यावीत. उदा. सापशिडी

शाळा पूर्वतयारी

चौथा आठवडा

कृती क्रमांक १. माझ्या बोटात जादू आहे बघा...

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये

टप्पे – विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. 'माझ्या बोटात जादू आहे बघा...' हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे. नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

माझ्या बोटात जादू आहे बघा बघा बघा ...

माझ्या बोटात जादू आहे बघा बघा बघा ...

कधी-कधी बोट माझे तबला वाजवतात,
ताकूधीन ताकूधीन हे स्वर वाजतात.....माझ्या बोटात
कधी-कधी बोट माझे पेटी वाजवतात,
सा रे ग म प ध नी सा हे स्वर वाजतात.....माझ्या बोटात

कधी-कधी बोट माझे ढोलक वाजवतात,
ढम-ढम ढम-ढम हे स्वर काढतात.....माझ्या बोटात

कधी-कधी बोट माझे पिपाणी वाजवतात,
पिं पिं पिं पिं हे स्वर वाजतात.....माझ्या बोटात

कधी-कधी बोट माझे मासोळी होतात,
पाण्यामध्ये इकडून तिकडे सुरकांड्या मारतात....माझ्या बोटात

कधी-कधी बोट माझे खोड्यापण काढतात,
गुदगुल्या करतात मला हसवतात.....माझ्या बोटात

कधी-कधी बोट माझे पेन्सिल पकडतात,
अ आ ई ई क ख ग घ हे सारे लिहतात,

१, २, ३, ४ हे पण गिरवतात.....माझ्या बोटात

ऑनलाईन :- वर्गाच्या ग्रुपला गाण्याच्या व्हिडिओ/ऑडिओ लिंक द्याव्यात. ऑनलाईन वर्ग घेताना विद्यार्थ्यांच्या सोबत गाणी तालासुरात, हावभावासहित म्हणून घ्यावीत.

कृती क्रमांक २. आजीचे गाणे

साहित्य – खंजिरी, उपलब्ध असलेली इतर वाद्ये

टप्पे – विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. 'आजीचे गाणे' शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे. नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

आजीबाई निघाली जत्रेला

सोबत घेतले छत्रीला

रस्त्यात गाठले पावसाने

उघडली छत्री आजीने

छत्रीला बघून पाऊस पळाला

आजीने ऐटीत मळा गाठला

कृती क्रमांक ३. माझे गाणे

साहित्य – उपलब्ध असलेली वाद्ये

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना माहीत असलेली गाणी साभिनय सादर करण्यास सांगावीत.
- (२) विद्यार्थ्यांनी गायलेल्या गीतांचे मोबाईलमध्ये व्हिडिओ शूटिंग करून घ्यावे.
- (३) घरी गाण्याचे व्हिडिओ तयार केले असल्यास ते संकलित करावेत.

कृती क्रमांक ४. Days of the Week

साहित्य – वादन साहित्य

टप्पे – विद्यार्थ्यांना समूहाने उभे करावे. Days of the Week हे गाणे शिक्षकांनी साभिनय सादर करावे. नंतर हे गाणे विद्यार्थ्यांकडून साभिनय म्हणून घ्यावे.

ऑनलाईन :- Days of the Week या गाण्याचे विद्यार्थ्यांना वैयक्तिक सादरीकरण करण्यास सांगून सदर व्हिडिओ संकलित करून ऑनलाईन पालक सभा आयोजित करून प्रदर्शित करावा.

O what fun to play
A new game everyday
Marbles on Monday
Tipcat on Tuesday
Volleyball on Wednesday
Throwball on Thursday
Football on Friday
Skipping on Saturday
Swimming on Sunday
Come what may
Let's play everyday

कृती क्रमांक ५. बुडबुड घागरी

साहित्य – गोष्टीला अनुरूप चित्रे

टप्पे –

- (१) 'बुडबुड घागरी' ही गोष्ट शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना व्हिडिओद्वारे किंवा चित्रे दाखवून रंजकतेने सांगावी.
- (२) 'बुडबुड घागरी' ही गोष्ट शिक्षकांनी साभिनय सादर करावी.

ऑनलाईन :- 'बुडबुड घागरी' ही गोष्ट व्हिडिओच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना दाखवावी.

कृती क्रमांक ६. गोष्ट माझ्या आवडीची

साहित्य – संगणक, मोबाईल

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना माहीत असलेल्या गोष्टी सांगण्यास सांगावे. गोष्टी सांगताना हावभाव, आवाज, हालचाली यांचा विचार करावा.
- (२) विद्यार्थ्यांनी सांगितलेल्या गोष्टींचे मोबाईलमध्ये व्हिडिओ शूटिंग करून घ्यावे.
- (३) विद्यार्थ्यांनी घरी सांगितलेल्या गोष्टींचे व्हिडिओ तयार केले असल्यास ते संकलित करावेत.

कृती क्रमांक ७. परिसर स्वच्छता

साहित्य – झाडू, केराची टोपली इत्यादी.

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना परिसर स्वच्छतेबाबत माहिती द्यावी.
- (२) परिसर स्वच्छता करत असताना छोट्या छोट्या कामांमध्ये विद्यार्थ्यांना सहभागी करून घ्यावे.
- (३) परिसर स्वच्छता करत असताना विद्यार्थ्यांना जड कामे देऊ नयेत.
- (४) विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेची सर्व काळजी घ्यावी.

कृती क्रमांक ८. चेंडू झेलणे. चेंडू फेकणे.

साहित्य – चेंडू

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांचे आवश्यकतेप्रमाणे गट करून घ्यावे.
- (२) चेंडू फेकून चेंडू झेलण्याचा खेळ घ्यावा.
- (३) एका विद्यार्थ्याला दुसऱ्या विद्यार्थ्याकडे चेंडू फेकण्यास सांगावे.
- (४) ज्या विद्यार्थ्याकडे चेंडू फेकला आहे त्या विद्यार्थ्याने तो चेंडू झेलावा.
- (५) झेलताना चेंडू हातांतून सुटल्यास पुन्हा टाकावा व तो झेलल्यावर पहिल्या विद्यार्थ्याकडे फेकावा.
- (६) एक विद्यार्थी-एक विद्यार्थी किंवा एक विद्यार्थी-अनेक विद्यार्थी यांमध्ये कृती करून घ्यावी.
- (७) टाकलेला चेंडू झेलण्याचा सराव करून घ्यावा.

कृती क्रमांक ९. गोष्टीरूप गीते

साहित्य – गोष्टीरूप गीतांची पुस्तके, चित्रे
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांच्या वयोगटाला साजेसे गोष्टीरूप गीत निवडावे. उदा. प्राणी, पक्षी, निसर्ग, झाडे, फुले, फळे इत्यादी.
- (२) विद्यार्थ्यांना गोष्टीरूप गीत ऐकवून दाखवावे. त्यासोबत आवश्यक ती आशयानुरूप चित्रेही दाखवावी.
- (३) गीत ऐकवून दाखविल्यानंतर त्यावर आधारित प्रश्न मुलांना विचारावेत.
- (४) गोष्टीरूप गीतावर आधारित मूकाभिनय करून घ्यावा.

ऑनलाईन – गोष्टीरूप गीतांचे व्हिडिओ दाखवावेत.

उदा. गीत- खेळू, करू, शिकू इयत्ता पहिली

कृती क्रमांक १०. पोस्टमन

साहित्य – पोस्टमनचे चित्र, पोस्टाचे पाकीट, कार्ड, तिकीट, इत्यादी.
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना पोस्टमनचे चित्र दाखविणे.
- (२) विद्यार्थ्यांशी चित्रावर आधारित गप्पा माराव्यात. उदा. पोशाख व पोस्टमनची कामे
- (३) 'मी पोस्टमन' असा अभिनय करून घ्यावा.

ऑनलाईन :- सादर केलेल्या अभिनयाचा व्हिडिओ तयार करून घ्यावा. हा व्हिडिओ ग्रुपवर पाठवायला सांगावा.

कृती क्रमांक ११. बादलीत चेंडू टाकणे.

साहित्य – रिकामी बादली, चेंडू
टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना मैदानामध्ये किंवा घरामध्ये विशिष्ट अंतरावर उभे राहून रिकाम्या बादलीत चेंडू फेकण्यास सांगावे. या कृतीसाठी तीन संधी द्याव्यात.
- (२) रिकाम्या बादलीत चेंडू पडल्यास विद्यार्थ्यांस विजयी घोषित करावे.
- (३) या कृतीविषयीचा अनुभव विद्यार्थ्यांला विचारावा.

ऑनलाईन – ही कृती घरी करून घ्यावी. त्याचा व्हिडिओ तयार करावा. हा व्हिडिओ ग्रुपवर पाठवावा.

कृती क्रमांक १२. पाणी भरल्या.

साहित्य – ग्लास, तांब्या, बाटली, बादली व उपलब्ध असणारी इतर साधने
टप्पे –

- (१) यासाठी घरात किंवा वर्गात उपलब्ध असणाऱ्या साधनांचा वापर करावा.
- (२) सुरुवातीला बादलीत पाणी घेऊन ग्लासाने पाणी बाटलीत भरण्यास सांगावे.
- (३) नंतर ती बादली रिकामी करून तांब्याने पाणी बाटलीत भरण्यास सांगावे.
- (४) वरील दोन्ही कृतींवर आधारित प्रश्न विचारावेत.
- (५) त्याच बाटलीत चमच्याने पाणी भरल्यास काय होईल ? यासारखे विचारप्रवर्तक प्रश्न विचारावेत.

कृती क्रमांक १३. आगपेटीच्या खोक्याची गाडी तयार करणे.

साहित्य – रिकाम्या आगपेटीचे खोके, चिकटपट्टी, दोरा इत्यादी.

टप्पे –

- (१) रिकाम्या आगपेटीचे खोके घेऊन त्याला दोरा बांधावा.
 - (२) या खोक्याला चाक म्हणून जुन्या शर्टची बटणे लावावीत.
 - (३) ही कृती करताना/गाडीची सजावट करताना विद्यार्थ्यांना स्वातंत्र्य द्यावे.
- ऑनलाईन** – ही कृती घरी करून घ्यावी. तयार गाडीचे छायाचित्र घ्यावे.

कृती क्रमांक १४. नोटांची ओळख – व्यवहार

साहित्य – पाच, दहा, वीस, पन्नास, शंभर इत्यादी खेळातील नोटा

टप्पे –

- (१) पाच, दहा, वीस, पन्नास, शंभर या नोटा विद्यार्थ्यांना दाखवून त्यांचा परिचय करून द्यावा.
- (२) विद्यार्थ्यांना माहीत असलेल्या नोटा ओळखण्यास सांगावे.
- (३) पाच, दहा, वीस, पन्नास, शंभर या नोटा एकत्रित करून त्या वेगवेगळ्या करण्यास सांगाव्यात.
- (४) वर्गीकरण केलेल्या नोटांविषयी त्यांना प्रश्न विचारावे.
- (५) वस्तूंची खरेदी-विक्री याबाबत माहिती देणे. बाजारहाट करणे.

कृती क्रमांक १५. वेशभूषा

साहित्य – विविध प्रकारचे पोशाख

टप्पे –

- (१) विविध प्रकारच्या पोशाखांतील व्यक्तींची चित्रे दाखवावी.
 - (२) पोशाखाचे वर्णन करावे.
 - (३) आवडीनुसार व उपलब्ध पोशाखानुसार वेशभूषा करण्यास सांगावी. वेशभूषेचे छायाचित्र घ्यावे.
- ऑनलाईन** – पालकांच्या मदतीने वेशभूषा व रंगभूषा करून त्याचे छायाचित्र घ्यावे. हे छायाचित्र व्हॉट्स अॅप ग्रुपवर पाठवावे.

कृती क्रमांक १६. गंमत नाण्याची

साहित्य – पाणी, ग्लास, नाणे, कार्डशीट.

टप्पे –

- (१) पाण्याने अर्धा भरलेला ग्लास घ्यावा. ग्लासवर कार्डशीट ठेवावे. कार्डशीटवर मधोमध नाणे ठेवावे.
- (२) कार्डशीटला टिचकी मारण्यास सांगावी. टिचकी मारल्यानंतर काय होते? याचे निरीक्षण करण्यास सांगावे. हीच कृती दोन ते तीन वेळा करून घ्यावी व काय घडते हे विचारावे.

कृती क्रमांक १७. किराणा दुकानाला भेट

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांनी घराजवळ असलेल्या किराणा दुकानास भेट द्यावी.
- (२) दुकान व दुकानाशी संबंधित माहिती विद्यार्थ्यांना विचारावी. दुकानाचे नाव सांगावे.
- (३) विद्यार्थ्याला त्याच्या स्वतःच्या भाषेत व्यक्त होण्यास मदत करावी .
- (४) गरजेनुसार पालकांची मदत घ्यावी.

उदा., दुकानात कोणकोणत्या वस्तू मिळतात?, धान्य व कडधान्ये कोणती?, मसाल्याचे पदार्थ कोणते?, वजनासाठी कोणती साधने वापरली आहेत?, वस्तूचे दर /किंमत /भाव किती?, बिल कसे बनवतात?, कापडी पिशवी वापरणे इत्यादी.

ऑनलाईन :- या भेटीचे छायाचित्र किंवा सेल्फी घ्यावी.

कृती क्रमांक १८. शेंगदाणा लाडू तयार करणे.

साहित्य – भाजलेल्या शेंगदाण्यांचा कूट, किसलेला गूळ, तूप इत्यादी.

टप्पे –

- (१) भाजलेल्या शेंगदाण्यांचा कूट, किसलेला गूळ व तूप यांचे मिश्रण एकजीव करून घ्यावे.
- (२) विद्यार्थ्यांना हे मिश्रण थोडे थोडे हातात घेऊन त्याचे छोटे छोटे लाडू तयार करण्यास सांगावे.
- (३) लाडू तयार करताना कोणते अनुभव आले हे त्यांना विचारावे.

ऑनलाईन – तयार लाडूंचे छायाचित्र घ्यावे. हे छायाचित्र ग्रुपवर पाठवावे.

कृती क्रमांक १९. धान्यांचे वर्गीकरण

साहित्य – गहू, ज्वारी, बाजरी, मका, तांदूळ, इत्यादी.

टप्पे –

- (१) विविध प्रकारचे धान्य वाट्यांमध्ये घेऊन विद्यार्थ्यांना त्यांचे निरीक्षण करण्यास सांगावे.
- (२) विद्यार्थ्यांना माहीत असलेले धान्य विचारावे.
- (३) वेगवेगळ्या धान्यांपासून काय काय तयार केले जाते याविषयी गप्पा माराव्यात.

ऑनलाईन – धान्यांविषयीचे व्हिडिओ दाखवावेत.

कृती क्रमांक २०. गंधज्ञान-फुले

साहित्य – झेंडू, शेवंती, गुलाब, जाई, तगर इत्यादी.

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांना झेंडू, शेवंती, गुलाब, जाई, तगर इत्यादी परिसरातील उपलब्ध फुले आणण्यास सांगावीत.
- (२) या फुलांचा वास घेण्यास सांगून सुवासिक फुले व गंधहीन फुले असे वर्गीकरण करण्यास सांगावे.
- (३) परिसरातील अशाच प्रकारची सुवासिक फुले व गंधहीन फुले कोणती आहेत? याबाबत चर्चा घडवून आणावी.

कृती क्रमांक २१. मित्राचा आवाज ओळखणे.

साहित्य – रुमाल

टप्पे –

- (१) विद्यार्थ्यांचा गट तयार करून त्यांना गोलाकार उभे करावे. ज्या विद्यार्थ्याला आवाज ओळखायचा आहे त्याला गोलात उभे करावे.
 - (२) रिंगणात उभ्या असलेल्या विद्यार्थ्यांच्या डोळ्यांवर रुमाल बांधावा.
 - (३) गोलाबाहेर उभ्या असणाऱ्या विद्यार्थ्यांपैकी एकाने आवाज काढावा व तो ओळखण्यास सांगावे.
 - (४) जोपर्यंत गोलाबाहेरील विद्यार्थ्यांचा आवाज अचूकपणे ओळखत नाही तोपर्यंत हा खेळ खेळावा.
 - (५) आवाज अचूकपणे ओळखल्यानंतर गोलाबाहेरील इतर विद्यार्थ्यांनी गोलात उभे राहून ही कृती करावी.
 - (६) आवाज अचूकपणे ओळखेपर्यंत हा खेळ सुरू ठेवावा.
- ऑनलाईन – विद्यार्थ्यांना प्राण्यांचे/पक्ष्यांचे/वाहनांचे आवाज काढण्यास सांगावे. त्याचे व्हिडिओ तयार करावेत.

कृती क्रमांक २२. संगीत खुर्ची

साहित्य – खुर्च्या, टेपरेकॉर्डर, मोबाईल किंवा इतर वाद्ये

टप्पे –

- (१) एका रांगेत विरुद्ध दिशांना तोंड करून खुर्च्या मांडाव्यात.
- (२) या खेळात खेळाडूंपेक्षा एक खुर्ची कमी ठेवावी. उदा. ६ खेळाडू असल्यास ५ खुर्च्या ठेवाव्यात.
- (३) खेळाडूंना खुर्च्यांच्या समोर उभे राहण्यास सांगावे. संगीत सुरू झाल्यानंतर त्यांना पळण्यास सांगावे. संगीत थांबल्यानंतर त्यांनी खुर्च्यांवर बसणे अपेक्षित आहे. ज्या खेळाडूला खुर्ची मिळणार नाही तो खेळाडू खेळातून बाद होईल.
- (४) या खेळात प्रत्येक वेळी एक खुर्ची कमी करत जावी. याप्रकारे हा खेळ एक खुर्ची शिल्लक असेपर्यंत घ्यावा. या खुर्चीमध्ये शेवटी बसलेल्या खेळाडूला विजेता घोषित करावे.

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

